

Centrale Ritualer

hos Den Serbisk Ortodokse Kirke i Kongeriget Danmark

Hellige sakramenter i den ortodokse kirke – introduktion

I den østlige ortodokse kirke er sakramenter måder, hvorpå vi deltager i Guds guddommelige nåde. Vi anser **alt**, hvad der er i og af Kirken, for at være sakramentalt, fordi Helligånden virker gennem alt, hvad der foregår i Kirken. Og alt, hvad Helligånden gør, skænker os nåde. Kirken har dog gennem tiden særligt fremhævet syv sakramenter: Dåb, Myronsalvning (eller Krismation), Skriftemål, Absolution, Eukaristi, Ægtevielse og Begravelse. I det følgende beskrives disse syv mysterier og deres betydning i Kirkens liv

Indledningsvist: Hvad er et sakramente?

Sakramente kommer fra det latinske ord 'sacramentum,' som betyder "en indviet ting eller handling", altså "noget helligt". Dette er igen en tillæmpet oversættelse af det græske ord 'mysterion,' som betyder "mysterium". I den ortodokse kirke kalder vi således som oftest sakramenterne for de hellige mysterier, fordi de essentielt er direkte forbundet til det helt grundlæggende Mysterium, Vor Herre og Frelser og Gud, Jesus Kristus, Hans forhold til Gud Faderen og Gud Helligånden og Den Hellige Treenigheds forhold til hver enkelt af os i Kristus. Det er ting, vi aldrig vil forstå, fordi Guds væsen og kraft er langt uden for vores forstandsmæssige kapacitet og rækkevidde.

Sakramenterne er ligesom Kirken både synlige og usynlige. I hvert sakramente er der et ydre synligt tegn sammen med en indre åndelig nåde. Det er øjeblikke, vi kun oplever i den ortodokse kirkes liv, hvor Gud åbenbarer sig for os og giver os sin nåde.

Dåb

Det første af de hellige mysterier, vi alle oplever, er dåben, som bringer os ind i Kirken. Gennem dette mysterium bliver vi en del af Kristi legeme. Når præsten nedsænker os i vandet tre gange (i den Hellige Treenigheds Navn), dør vi fra syndens gamle livsform. Vores synder er tilgivet, og vi bliver født på ny til et nyt liv i Kristus .

I overensstemmelse med den tidlige kirkes skik anbefaler vi dåb af spædbørn, fordi vi tror, at dåben er et udtryk for Guds handling, hvor Han vælger, at et barn bliver en del af Sit folk. Fra dåbsdagen vil børn, med hjælp fra deres familie og Kirken, vokse og modnes i Åndens liv. Voksne, der ønsker at blive ortodokse, kan også blive døbt – ofte efter en forudgående periode som katekumen, hvor man modtager undervisning om Troen og Troens liv.

Myronsalvning / krismation

Myronsalvningen (dét der i romersk-katolsk tradition er blevet til 'konfirmation') følger umiddelbart efter dåben. De ortodokse ser ofte dette hellige sakramente som vores "personlige pinse", fordi det er gennem dette mysterium, at vi modtager Helligåndens gave gennem Kirken.

I Myronsalvningen salver præsten forskellige dele af den nydøbtes krop med hellig olie. Olien er et tegn på styrke og indvielse til Gud. Myronsalvningen understreger, at hver person er et værdifuldt medlem af Kirken, også børn. Desuden fremhæver det, at Helligånden velsigner hver enkelt af os med bestemte gaver og talenter. Vores salvelse minder os også om, at vores kroppe er værdifulde og er involveret i frelsesprocessen.

Efter dåb og myronsalvelse modtager de nydøbte normalt den Hellige Nadver.

Skriftemålet

Bod (eller skriftemål) er mysteriet, hvorigennem vi modtager Guds tilgivelse for vores synder. Efter at vi har bekendt vores synder, genoprettes og styrkes vores forhold til Gud og andre. Vi går i det væsentlige tilbage til fylden af vores dåbstilstand, fornyet i Kristus. Gennem dette sakramente helbreder Kristus kontinuerligt dem, der er sønderbrudte i ånden og genopretter Faderens kærlighed til de fortabte.

Kirken anbefaler skriftemål i perioder med faste, især den Store Faste forud for Påsken; dog kan døbte ortodokse kristne forberede sig til og gå til skrifte hver gang, de føler behov.

Absolution

Præsten er af sin biskop bemyndiget til at tilsige syndernes nådige forladelse til den der søger tilgivelse i skriftemålet. Det er ikke præsten som sådan der selv tilgiver. Det gør Gud! Præsten forkynder den tilgivelse, som Gud tilvejebringer – ligesom han også i skriftemålet bevidner de prøvelser og fald, den troende oplever i sit liv. Derfor kan absolutionen af og til være ledsaget af opbyggelige ord og gode råd til 'øvelser' til efterlevelse, der kan medvirke til at stå imod de fristelser eller prøver, som den troende oplever i sit liv.

Eukaristi

Den hellige nadver, ofte kaldet eukaristien (taksigelse på græsk), er sakramenternes sakramente i den ortodokse kirke. Vi tager del i eukaristien under enhver guddommelig liturgi. I modsætning til mange andre kristne tror vi, at brødet og vinen, der indgår i dette sakramente, i sandhed bliver Kristi Legeme og Blod, det evige Påskelam.

Dette sakramente er uden tvivl det vigtigste i Kirkens liv af flere grunde. For det første bringer eukaristien os i fællesskab med Kristus. Gennem dette fællesskab med Kristus kan vi udvikle os hen imod 'teosis'¹ – og dermed det evige liv i Gudsriget. For det andet er det os en kilde til styrke i livet og giver os tilgivelse for vores synder.

Fordi det at tage del i den hellige nadver er en bekræftelse af vores enhed i troen, er det kun døbte ortodokse kristne, der kan modtage eukaristien i vores kirker.

Ægtevielse

Gennem Kirkens sakramente for indgåelse af det hellige ægteskab forbinder Gud (gennem præsten) en mand og en kvinde som mand og hustru. I ægteskabet træder de to frivilligt ind i et nyt forhold til Gud, Kirken og hinanden. Fokus i rituallet er på gensidig kærlighed og selvopofrelse. Den handlende i rituallet er ikke brud og gom – det er Gud selv som handler ved præstens mellemkomst.

¹ Igen et græsk ord der peger på den ortodokse forståelse af, hvad der er frelsens kvalitative indhold – nemlig genoprettelsen af menneskets gudbilledlighed og en stadig bevægelse hen imod evigt tiltagende gudlighed.

Ifølge den ortodokse lære er ægteskab altså ikke blot en social institution eller juridisk kontrakt. Det er et evigt kald fra Guds rige, som fortsætter fra dette liv ind i den kommende tidsalder. Helligånden kalder mand og hustru til at dele deres kristne liv sammen i alle henseender. Hver af dem vil ved hjælp af den anden komme tættere på Gud. Derfor kan ikke hvem som helst gifte sig i en ortodoks kirke, men ene de der er døbt i den Ortodokse Kirke.

Til trods for ægteskabets evige natur tillader Kirken af barmhjertighed, at enker, enkemænd og de fraskilte at gifte sig igen.

Begravelse

For den ortodokse er legemlig død ikke ensbetydende med livets afslutning. Vi tror på, at Kristus er opstået fra de døde, og at vi der lever som lemmer på Hans legeme, Kirken, opstår sammen med Ham. Som sådan er det også skik og brug at referere til de døde som de hensovne.

Ved begravelsen samles altså de pårørende og de øvrige troende i Kirken og beder for den hensovne – at hans eller hendes synder, kendte og ukendte, frivillige og ufrivillige, må blive tilgivet, og at han eller hun må blive ihukommet og modtaget i Guds Rige. Både i Kirkerummet og ved graven synges hymner og bedes bønner for den hensovne, og selve begravelsen bliver efterfulgt af en periode, hvor der bedes og synges for den hensovne i Kirken og ved graven – først efter en uge, siden efter 40 dage, og endelig hvert år på dagen for hensoven.

Hellige sakramenter i den ortodokse kirke – afslutningsvis

Som nævnt i indledningen, lægger den ortodokse kirke stor vægt på sakramenterne – ja, faktisk er Kirken i sig selv et Sakramente – eller et Mysterion. Dermed er alt, hvad der foregår i Kirken af sakramental/mystisk natur, og det vil derfor selvsagt føre meget vidt at skulle redegøre for alle de forskellige ritualer som fejres i forbindelse med kirkeårets store fester – Fasten, Påsken, Himmelfarten, Pinsen, Kristi Fødsel – samt alle de gudstjenestlige fester der i løbet af året fejrer vore åndelige forgængere og forkæmpere i Troen – Den Alhellige Gudsmoder, Kirkens Hellige Fædre og alle de Hellige.

Sakramenterne fungerer som måder hvorpå de troende bringes tættere på Kristus, vor Gud, Herlighedens Herre, den Korsfæstede og Opstandne!